

SLOVENSKI PRIMOREC

UREDNIŠTVO in UPRAVA v Gorici v ulici
Orzoni šte. 38 — Cena oglasom po dogovoru.

KATOLIŠKI TEDNIK

IZIDE VSAK ČETRTEK

Poštni število rač. št. 11/5098

Leto II. Štev. 20

GORICA DNE 16. MAJA 1946.

Cena L. 4.—

„Ljudski duhovniki“

Sv. oče Pij XI. je v svoji encikliki proti nemškemu nacizmu in rasizmu zelo obžaloval tudi to, da poganski nacizem zlorablja krščanske besede in jim daje popolnoma nekrščansko vsebino. V takem potvarjanju besed so največji mojstri tudi komunisti, ki v svoji nad vse drzni lažnivosti prevračajo vse pojme in najbolj lepim besedam dajejo najbolj grdo vsebino.

Take besede so: svoboda, pravičnost, ljubezen, verska svoboda, demokracija itd. Med besede, ki jih komunisti tudi med nami radi potvarjajo, spada brez dvoma tudi beseda »ljudski duhovnik«.

Beseda ljudski duhovnik ima mnogoteri prav lep pomen.

Duhovnik je vzet iz ljudstva, posebno med nami Slovenci največkrat iz preprostih kmetijskih in delavskih krščanskih družin. Zares ljudski duhovnik.

Ljudski je duhovnik tudi v tem smislu, da se je šolal največkrat s prostovoljnimi prispevki dobrega ljudstva, ki svoje duhovnike ljubi in zato podpira ubožne dijake v semeniščih.

Naši duhovniki so prav radi tega ljudski v tem smislu, da so ljudstvu hvaležni, ga toplo ljubijo, se z njim veselijo in z njim žalujejo. Ker so iz njega izšli, poznajo njegove potrebe in pravične želje ter mu skušajo po svojih najboljših močeh služiti in ga podpirati.

Ljudski so zlasti tisti duhovniki, ki se prav živo zavedajo svoje velike odgovornosti za duše, ki so jim poverjene. Zato so ljudstvu vedno na razpolago v cerkvi, na prižnici, v spovednici, v šoli, v župnišču. Po dnevi in po noči so svojim vernikom na razpolago, zanje molijo, delajo in se žrtvujejo, da bi se radi

le ljudi, kateri so duhovnike preganjali ali jim tudi le grozili.

Skrunjenje te besede

Ne le zloraba, ampak pravo skrunjenje ali onečaščenje besede »ljudski duhovnik« bi pa bilo, ako bi kdo imenoval ljudskega duhovnika tistega, ki svojega ljudstva ne vodi po poti resnice, popolnosti in svetosti proti večni domovini, ampak svojemu zapeljanemu, zmoti in grehu vdanemu ljudstvu slepo sledi na poti pogube.

Ljudski duhovnik mora voditi ljudstvo po pravi poti, nikdar pa mu ne sme slediti po krivih poteh. Tega ne sme storiti ne za ceno ljudske hvale, ne zaradi kake gmotne koristi, ne iz strahu.

Današnji rod je prišel tako daleč, da imenuje in poveličuje kot »ljudske« celo take duhovnike, ki so zavrgli duhovniško suknjo ali dajejo ljudstvu veliko pohujšanje, ko ga s svojim vedenjem, pisanjem, govorjenjem in molčanjem, zavajajo celo v največje sodobno zmoto brez-

božnega komunizma. Kako zelo mora boleti vsako krščansko srce in zlasti vse dobre duhovnike, ako slišijo in vidijo, kako kak njihov sobrat nastopa v javnosti celo z znaki brezbožnosti.

Taki duhovniki niso ljudski duhovniki, ampak protiljudski duhovniki, ker delajo proti božjim in cerkvenim zapovedim ter proti duhovnim koristim vernega ljudstva.

Bog varuj slovenski narod največje nesreče takih ljudskih duhovnikov, ki ljudstvu sledijo v pogubo, namesto da bi ga vodili k Bogu in pravi sreči!

PAPEŽ IN ŠKOFJE

Marsikje naši ljudje ne preneajo več besede papež in škof in hočejo od duhovnika, da ju v cerkvi sploh ne imenuje. Katoličani bi bili radi brez papeža in škofa.

Takim ljudem moramo povedati naslednje: brez papeža in škofa nismo več katoličani, nismo s Kristusom in njegovo Cerkvijo. Kar je Kristus določil, človek ne spreminjaj! Kristus pa je določil, da je njegov namestnik na zemlji papež, ki mu pri vodstvu Cerkve pomagajo škofje.

Iz življenja Cerkve

Stolnica v Koelnu

Stolna cerkev v Koelnu je bila med vojno od bombardiranja zelo poškodovana. To je ena najlepših cerkev na vsem svetu. Zidana je v gotskem slogu. V njej se hranijo relikvije sv. Treh kraljev. V Koeln so v nekdanjih časih Slovenci zelo radi romali. Poškodovano stolnico so že začeli popravljati in jo za silo tudi pokrili. Za službo božjo pa jo bodo odprli šele čez nekaj mesecev. Za izvršitev vseh popravil bodo rabili pet let.

Smrt starega odpadnika

V Rimu je umrl Ernest Bonaiuti, izobčen duhovnik, ki se tuči na smrtni postelji ni hočel spraviti s Cerkvijo. V Italiji je bil Bonaiuti njegova dni zelo znan, ker je bil glavni predstavnik tistih zmotnih naukov, ki so znani pod skupnim imenom »modernizem«. To zmoto je obsodil Pij X. Imenoval jo je eno najbolj nevarnih zmot vseh časov. Nevarna je zato, ker izpodkopa vse temelje naše vere, ko trdi, da verske resnice nam niso bile razodete, temveč

Dan za katoliški tisk

NALOGE KATOLIŠKEGA TISKA,

ki jih navaja Pij XI. v okrožnici »Divini Redemptoris« Veliko pomoč za to obnovo krščanstva mora dati katoliški tisk, ki naj najprej z raznoterim zanimivim čtivom ljudi privabi, jim potem vedno bolj pojasnjuje socialni nauk Cerkve, odkriva natančno in obširno nakane nasprotnikov, podaja proti njim orožje, ki se je že drugod najbolj izkazalo; predlaga, kako bi bilo mogoče preprečiti slepivo agitacijo komunistov, ki so z njo premamili že mnogo ljudi tudi dobre vere.

Listu da moč tisti, ki ga bere

Dandanes zelo veliko slišimo o svetovni sili tiska. Toda ob tem le premalokrat pomislimo, da ta veliki vpliv, ki ga ima tisk na sodobno življenje, ne zavisi samo od tiska, ampak prav tako, če ne še v večji meri, od bralcev.

Dolžnosti bralcev bi morale biti nam katoličanom svete!

Ena izmed teh dolžnosti je tudi ta, da smo ponosni na svoj katoliški tisk in ga pogumno beremo. Kolikokrat smo le prebojazljivi! Kolikokrat se zgodi, da se bojimo pokazati, da beremo katoliški list. Proč z bojazljivostjo! Če sovražnik božji prosto bere svoj list, kaj bi se mi bali! Zahtevajmo povsod katoliški tisk. Če bo dosti povpraševalcev, bodo tudi prodajalci poskrbeli, da bo vedno na razpolago. Proč s strahom!

Posvetimo vse svoje moči vzvišeni nalogi: utrditvi Kristusovega kraljestva med našim ljudstvom s pomočjo tiska. Pri tem nikar ne gledmo na bojazljivce, poslušajmo Cerkve in Kristusa, ki pravi: Kdor Cerkve posluša, mene posluša. In če smo s Cerkvijo in s Kristusom, kdo nam more kaj?

Zgledi vlečejo

Silno lepo se razvija katoliški tisk v Severni Ameriki. Leta 1903. je bilo v Združenih državah komaj 9 katoliških dnevnikov s skupno dnevno naklado 150.000 izvodov. Leta 1935. je bilo že 134 katoliških dnevnikov s skupno dnevno naklado 2.500.000 izvodov. Vseh katoliških listov je bilo l. 1936. 4631 z 9 milijoni naročnikov. Na vsakih devet katoličanov je prišel po en katoliški dnevnik. Danes je katoliško časopisje dobilo nov razmah, ki vedno bolj raste.

Posnemajmo druge narode! Čitajmo naš katoliški tisk. Katoliški list v vsako družino! Molimo in širimo naše liste!

O katoliških društvih

Potrebe časa bodo pristljile dobre vernike, da se povežejo med seboj v verska katoliška društva. Glede verskih društev določajo cerkveni

KDOR RES LJUBI SVOJ NAROD,

moli zanj in ga priporoča Bogu. Ljubezen do naroda ne sme biti le v besedah in kričanju. Za narod ie treba delati in se žrtvova-

OKNO V SVET

Prvi teden Marijinega meseca nam je začel prinašati presenečenja. Ker vprašanje naših mej naše bralce najbolj zanima, obrnimo danes našo pozornost zlasti na ta predmet.

V PARIZU so zunanji ministri imeli vsak svoj načrt, kako nas bodo — ne združili, ampak prerežali. Razven ruskega predvidevajo ostali trije načrti Trst in velik del Istre kot izgubljen za Jugoslavijo. Francoski načrt prereže Istro počez ob potoku Miren-Quieto in pusti Polo Jugoslaviji, ameriški in angleški načrt pa režeta Istro od severa proti jugu, a se ločita le v tem, da ameriški pušča Italiji raške rudnike, angleški pa jih dodeljuje Jugoslaviji. Ruski načrt daje celo Istro Jugoslaviji, na severu pa se zdi, da je načrtal izliv Soče in dalje ob narodni meji kot mejo, a ni natančnejših poročil ravno o tem, kar nas na Goriškem najbolj zanima.

Ker ni hotel nobeden izmed zunanjih ministrov popustiti niti za las, so sklenili, še enkrat poklicati v Parizu obe prizadeti državi. Za Jugoslavijo je bil pri skupni avdienci zaslišan g. Kardelj, za Italijo pa g. De Gasperi. Prvi je govoril Jugoslovan, ki je rabil 3 ure, da je dokazoval, kako se o mejah danes nič več ne more razpravljati, ker da je bila cela Julijska Krajina že takoj prve dni revolucije vtelesena v Jugoslavijo. (Pisec teh vrstic se spominja, da je dr. Joža Wilfan pri enem mitingu 18. 9. 1943. povedal, da je OF na predvečer tega mitinga v slovenski seji nekje na Vipavskem anektirala Julijsko Krajino k Sloveniji. Ko je hotel pisec vprašati, kako mednarodno veljavo bo ta aneksija imela, mu niso hoteli dati besede.) Nadalje je g. Kardeji kritiziral tudi ruski načrt, ker ni Gradeža zarisal Jugoslaviji in je ponovno terjaj Trst za Jugoslavijo ter je navzočemu De Gasperiju povedal, da se pri določitvi mej ne sme pozabiti, kako je Italija napadla Jugoslavijo.

De Gasperi je za njim dobil besedo in se je skliceval na prvo svetovno vojno in na pomoč Italije, ki jo je takrat dala Zaveznikom, da je tudi Jugoslavija čosega svojo svobodo. Izrazil je hvaležnost mednarodni komisiji, ker pripoznava italijanski značaj mest v Julijski Krajini, a obžaloval je, da komisija ni raztegnila svojih preiskav na Reko, Zader, Lošinj in Čres. Ako že mora postati tržaška luka mednarodna,

naj je ne zadušijo s preozkim zaledjem. Na vsak način pa naj bodo meje tako začrtane, da ne bodo postale nov vzrok nasprotja med obema državama.

Kakor vidite, so mnenja tako daleč vsaksebi, da zunanji ministri niso mogli drugega storiti, kot odložiti vso zadevo miru z Italijo in skleniti, da začno proučevati mirovne pogoje z drugimi državami, bivšimi zaveznicami Hitlerja.

Če bi se jim to bolj posrečilo, se bodo povrnili zopet k italijanskemu vprašanju. Padla je že tudi beseda, da bi ljudsko glasovanje odločilo, kam hočemo spadati. Italijanski časopisi že z debelimi črkami pišejo, da bo moralo to glasovanje biti izvršeno na vsem ozemlju od Piave ali vsaj od Livence proti vzhodu, da bo zmaga gotovo na italijanski strani. Čudno, da ne predlagajo, naj glasujejo vsi Italijani od Milana do Trsta.

Mi visokim Zaveznikom ne moremo drugega reči, kot to: nas Sloven-

cev sta majhna dva milijona, ki sta zdaj zaradi osvobodilne borbe zelo decimirana. Italijanov je 40 milijonov.

Odrezati od našega narodnega debela tudi samo nekaj tisoč ljudi, pomeni za nas neprimerno občutnejšo zgubo, kot bi pomenilo za italijanski narod, če bi par sto tisoč Italijanov prišlo v Slovenijo. — Da se pa po bridkih skušnjah lanskega maja Italijani krčevito branijo in vse diplomatske sile napejajo, da bi se rešili objema režima krvave zvezde v Jugoslaviji, naj se tamkajšnji režim ne čudi. Ako bi vladala tam demokratična svoboda, ki jo mi vedno znova terjamo, bi danes vsega tega prerekanja na konferenci v Parizu ne bilo in bi mejo z lahkoto določili.

Zadnje vesti pravijo, da o naših mejah v Parizu ne bodo več razpravljali. Poskušali bodo stvar urediti po rednih diplomatskih potih. Če se do 15. junija domenijo, bo takrat začela mirovna konferenca, drugače pa jo bodo odložili za nedoločen čas.

Nova presenečenja

PARIZ Radio poroča, da je v nedeljo 5. maja francoski narod glasoval ZA USTAVO z 9 milijoni 130 tisoč in 734 glasovi, PROTI NJEJ pa z 10 milijoni 670 tisoč 993 glasovi. S tem so Francozi pokopali načrt ustave, ki so ga sestavili komunisti in socialisti. Desničarji: katoličani, republikanci, radikali i. t. d. še sami niso računali na tako veliko zmago. Katera je bila glavna napaka načrta te nove ustave? Imel je več točk, s katerimi se katoličani niso mogli strinjati (glej današnji članek: Družina in novodobna zakonodaja), a najbolj so se katoličani, republikanci in vsi desničarji upirali, da bi glasovali za ustavo, ki predvideva eno samo zbornico, ki bi bila odgovorna le sama sebi. Kdor bi imel v tej edini zbornici večino, njemu bi bila država na milost in nemilost izročena. V modernih republikah zapadne demokracije sta povsod dve zbornici, ki druga drugo nadzorujeta in popravljata; brez odobrenja obeh zbrnic ne more veljati nobena postava. V Angliji je pa za nekatere zadeve treba še kraljevega podpisa. Te različne ustanove so varnostni ventili, ki ne dovolijo, da bi ena sama zbornica postala vse-mogoča zakonodavka in istočasno najvišja izvrševalna oblast, tako da

narod, ki ima tako zbornice, pri vsej »demokraciji« ni v stanju niti zbornico razpustiti, dokler ne poteče njena doba. Medtem pa zbornica s svojo neomejeno oblastjo lahko silno veliko škoduje državi. Francozi so pameten narod in so s poldrugim milijonom glasov večine povedali, da ne trpijo nobene diktature nad seboj, niti diktature od strani izvoljenih poslancev.

Zdaj bo treba spet novih volitev v novo ustavočajno zbornico in te bodo v juniju. Ta zbornica bo imela nalogo, pripraviti nov načrt ustave tekom sedmih mesecev. Vsi prijatelji Francije upajo, da bo ta načrt tako popravljen, da bo ves narod lahko z mirno vestjo glasoval zanj.

NURNBERG. Tam sodijo še vedno glavne vojne zločince, najožje Hitlerjeve pomočnike. Zdaj so na vrsti že razbremenilne priče; tudi zločinci sami smejo govoriti, če imajo kaj povedati v prilog svojega zaprtega tovariša. Obravnava bo še dolga. V oddaljenosti 15 km od tega kraja je bila v nekem gozdu nagromadena velikanska množina vojnega razstreliva. Med drugim je bilo tam tudi 173 raketnih bomb, imenovanih V. 2. Take bombe so kot tajno nemško orožje letale v letu 1944 na London in Anglijo in tam povzročale

hudo razdejanje. Dne 5. maja pa se je na še ne pojasnjen način ta zaloga municije užgala in 15 tisoč ton razstreliva je začelo pokati skozi celo noč, kot bi se odprl peklo. Pet kvadratnih kilometrov gozda je zajel en sam plamen. 16 km na okrog so vsa okna in vrata ulomljena vsled zračnega pritiska. Ljudje so bežali kot ponoreli, zlasti iz mesteca Feucht, ki je bilo le tri km oddaljeno. Vojaštvo je hitro počvzelo varnostne mere, zastražilo vsa pota h gozdu in upajo, da bodo preprečili nadaljnje eksplozije. Tara v bližini je namreč še drugih 15 tisoč ton razstreliva. Zlasti pa se bojijo, da bi se ne sprostil vojni strupeni plini, ki jih je imela Nemčija tudi tam, a k sreči skrite v podzemeljskih bunkerjih. Požar se je približal že na 300 metrov do teh plinskih zalog.

Pri tej strašni nesreči sta bili le 2 osebi laže ranjeni, en ameriški oficir in en nemški civilist.

POLJSKA. V Londonu je bilo objavljeno, da se velika večina Poljakov, ki so se bojevali v zavezniških vrstah, nikakor ni voljna vrniti domov, da si jim je poljska vlada dala zagotovilo o dobrem sprejemu in mirnem bivanju. Menda imajo fantje prevečkušenj, koliko smejo zaupati obljubam levičarskih vlad. Okoli 100 tisoč teh poljskih vojakov je še v Italiji in 35 tisoč v Angliji.

PALESTINA je tudi novo presenečenje za Angleže in Amerikance. Njih preiskovalna komisija je določila, da bi se smelo že letos tja preseliti 100 tisoč Judov iz Evrope, toda Arabci protestirajo. In ne samo v Palestini, temveč tudi drugod. Napovedali so v znak protesta stavko po večini arabskih dežel. Da bi bili vsaj Judje zadovoljni s to odločitvijo! Pa še ti niso, češ da je le premalo, kar jim komisija nudi. Tudi oni imajo svoje guerilske odrede in jih nikakor ne mislijo razorožiti. O svet, kako si še razburkan!

Veselejša novica prihaja iz Londona, kjer zborujejo zastopniki vseh angleških dominionov. Ti so si edini, da je treba angleški imperij obvarovati pred vsakim novim presenečenjem kakega napada in tudi o sredstvih, ki naj jih porabijo v ta namen. Zdaj kličejo v London najboljše učenjake iz vsega angleškega sveta, da bodo podrobneje določili obrambne metode na podlagikušenj iz zadnje svetovne vojne.

BENETKE. En km od obrežja je zadela neka ribiška ladja na mino; dva ribiča sta mrtva, štiri so rešili.

V EGIPTU vre med dijaki, ker ne zaupajo, da bo anglo-egipčanska komisija izpolnila vse egipčanske zahteve po popolni neodvisnosti Egipta in po priključitvi cele Nilske doline (Sudana) k egiptovski državi. Zato so v Aleksandriji na univerzi nemirni dnevi, tudi kri je že tekla v spopadu s policijo. — Res dobre živce morajo imeti državniki, da jih vsa kolobocija v svetu ne spravi iz tira.

V MANDZURIJI kitajski komunisti hito, da zasedejo pred vladnimi četami ozemlje kitajske države, ki ga izpraznjujejo Sovjeti. Vsa pogajanja v Čungkingu in posredovanje ameriškega odposlanca jih nič ne motijo, tudi vse dane obljube, da se ustavi boj, so jim le prazne besede.

MAIDSTONE - Anglija. Na krasnem avtomobilu so se pripeljali pred grad Hever, častitljivo stavbo iz 14. stoletja, elegantni gospodje in so iz gradu odnesli čez en tisoč bisserov neprecenljive vrednosti. Poleg tega so se polastili tudi več drugih dragocenih predmetov; tako je šel z njimi moltivenik Ane Bolejn, nesrečne žene Henrika VIII. Imela ga je pri sebi, ko je stopala na morišče v letu 1536. — Enaka usoda je zadela moltivenik kraljice Elizabete, ki je bil obložen na platnicah z zlatom in rubini. — Angleška policija je podvzela na letališčih in pristaniščih vse korake, da prepreči izvoz teh ukradenih dragocenosti v inozemstvo.

ZVEZA ARABCEV je sporočila zunanjim ministrom v Parizu, da se bodo vsi Arabci v Tripolisu najodločneje uprli vsaki bodoči povezanosti Tripolisa z Italijo.

Vsi so izdajalci

Moskovska »Izvestja« so obtožila voditelja socialno demokratske stranke v zahodni Nemčiji dr. K. Schumacherja, ki je preživel dolga leta v nacističnih koncentracijskih taboriščih, da je ovajal za časa bivanja v koncentracijskem taborišču sovjetske ujetnike nacističnim oblastem. List dodaja, da so nacisti postrelili 95% Rusov, ki so bili v Dachau-u, na podlagi informacij, ki jih je dal Schumacher.

Ob tem pisanju se človeku zdi, da bere »Poročevalca« ali »Ljudsko pravico«.

O dr. Schumacherju vemo to, da je velik nasprotnik spojitve socialistov in komunistov v Nemčiji. Zato je postal sedaj »izdajalec«.

